

استفاده از تجارب گروه تدریس پژوهی در بهبود آموزش علوم تجربی

Using from lesson study group experiences in improvement of science teaching

لطفی پناه، شیرین؛ کمیزی، رامین*؛ آهن جان، حسین
دانشگاه فرهنگیان شهرری، پردیس شهید مفتاح، گروه علوم تربیتی

چکیده

در این مقاله، با بهره گیری از تجارب گروه تدریس پژوهی، سعی در بهبود فرآیند آموزش درس علوم تجربی پایه پنجم ابتدایی نموده ایم. تدریس پژوهی به عنوان یک نوآوری قابل اطمینان در اکثر کشور های پیشرفته به خصوص در ژاپن مورد توجه قرار گرفته است. نگارندگان با الگو برداری از فرایند اجرایی در پی آن بودند که در عمل تدریسی داشته باشند و اثربخشی و کارایی آن را در یادگیری دانش آموزان مشاهده کنند. تحقیق حاضر از نوع کیفی است و مطالعه آن به صورت تطبیقی و موردی انجام گرفته است. نتایج حاکی از آن است که بهره گیری از این شیوه باعث بازدهی بهتر فرآیند یاددهی- یادگیری در بین معلمان و دانش آموزان خواهد شد.

واژه های کلیدی: تدریس- پژوهی، فرهنگ آموزش، توسعه حرفه ای، آموزش علوم.

Abstract

In this paper had been attempt refine of fifth level of elementary school science teaching process with exploitation from lesson study group. Lesson study as reliable innovation in most numerous advanced countries especially japan is noted that writers had been after with modeling of lesson study executive process taught in actual situation until had been watch that's efficiency and proficiency in student learning. In this investigation used qualitative methodology which had been study in to comparative and Case study. Results indicated that exploitation from this method will makes better teacher and student learning restitution.

Keywords: lesson study, Education culture, Professional extension, Science teaching.

مقدمه

سومین تحول بنیادی در برنامه های درسی و آموزشی ژاپن از زمان پیدایش آن (۱۸۷۲)، با بخشنامه رسمی وزارت آموزش، فرهنگ، ورزش، علوم و فناوری و با تاکید بر رویکرد تلفیقی از سال ۲۰۰۳ آغاز شد [۱۰]. همزمان پژوهش های آموزشی بسیار درباره روش های بهبود و توجه بیشتر به تعامل ارتباط ها و قدرت بیان معلم و دانش آموزان و تاثیر آن بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در مناطق گوناگون آموزشی شروع شد. گزاره اصلی بیشتر این پژوهش ها معطوف به ارتباط کیفیت کلاس درس با پیشرفت تحصیلی در سایر دروس به ویژه ریاضی و علوم بود. با نگاهی به دستاوردهای اخیر آموزشی در زمینه تدریس- پژوهی می توان دریافت که براساس نظرات تعدادی از پژوهشگران، فرآیند تدریس- پژوهی تنها مختص کشور ژاپن نبوده و در کشورهای دیگر، بخصوص در ایران نیز این فعالیت ها به طور ضمنی و خودجوش بوده، ولی به صورت سازمان یافته نبوده، بنابراین اهمیت ویژه ای به آن داده نشده است و به صورت یک نتیجه قابل استناد و علمی در نظر گرفته نشده است [۲].

راهنمای پیشنهادی

- پژوهش های ارائه شده در مرجع نشان می دهد که توجه به راهنمای اشاره شده زیر، می تواند به کارگزاران آموزشی در پیاده سازی فرآیند تدریس- پژوهی کمک به سزایی داشته باشد:
۱. فرصت های گفتگو و گرد همایی در محیط رسمی و غیر رسمی را بیش از پیش برای معلمان فراهم کنیم.
 ۲. برای سهیم شدن معلمان در ایده ها و تجربه های یکدیگر شبکه های ارتباطی اثر بخش را سازماندهی کنیم.
 ۳. نقش هر یک از شرکت کنندگان را در نشستهای آموزشی، حرفه ای و پژوهشی به ویژه اموری که مانند تدریس- پژوهی ماهیت مشارکتی دارند به روشنی معین کنیم.
 ۴. از زبان مشترک برای تبیین ایده های یکدیگر استفاده کنیم و صبر کنیم تا فهم گروهی از آنچه بیان می شود شکل گیرد.
 ۵. به فرآیند ها و پیامدها (نتایج عینی) برنامه های نوسازی آموزشی به صورت هماهنگ و یکپارچه توجه نشان دهیم.

منابع

- [2] بیگی، داوود، مجله رشد آموزش ابتدایی، صص ۲۹-۲۷، دوره هجدهم، شماره ۵، بهمن (۱۳۹۳).
[6] سیف، علی اکبر (۱۳۹۳). روان شناسی پرورش نوین. تهران: انتشارات نشر دوران.
[1] Perry, R. R, & Lewis, C. C. (2009). What is successful adaptation of lesson study in the U.S.? Journal of educational change, 10(4), 365-391.
[10] Perry, R. R, & Lewis, C. C. (2009). What is successful adaptation of lesson study in the U.S.? Journal of educational change, 10(4), 365-391.

اهداف و روش پژوهش

در این مطالعه، برای گردآوری داده ها از روش های توصیفی و موردکاوی استفاده شده است. داده های کیفی در این پژوهش، شامل مصاحبه با معلمان جهت واکاوی شیوه های اثربخش در آموزش علوم و همچنین شواهد اسنادی مدارس ژاپن شامل گزارش های تدریس- پژوهی در پایه های ابتدایی و مشاهدات میدانی افراد از آن مدارس می باشد. ما در این پژوهش قصد داریم با کاربست عملی این فرآیند در تدریس و تجزیه و تحلیل داده ها در نشست های بازنمایشی معلمان، میزان اثربخشی رویکرد تدریس- پژوهی در بهسازی آموزش علوم پایه پنجم ابتدایی را مورد مطالعه و ارزیابی قرار دهیم.

یافته های پژوهش

معلمان در نشست بازنمایشی، عملاً دریافتند که افزایش مشارکت بیشتر دانش آموزان در مباحث علوم نیازمند تغییر الگوها در ذهن معلم، نحوه ی سازماندهی طرح درس و مدیریت تدریس است. علاوه بر آن در سطح کلان، مدیران باید ضمن تامین تمام امکانات و منابع، حمایت لازم را از گروه ها، بخصوص در زمان برخورد با مشکلات به عمل آورند. استفاده از فرآیند تدریس-پژوهی در یک سیستم آموزشی موفق نیاز به زمان کافی برای ارائه و انجام دارد. در صورتی که در نظام آموزش و پرورش ایران معلم بایستی در یک سال تحصیلی کتاب مربوطه را تدریس نموده و در چنین حالتی ممکن است زمان کافی برای کاری مهم و اساسی مانند تدریس-پژوهی باقی نماند. باید این چالش های اجرایی به شکل منطقی و اساسی از پیش پای معلمان برداشته شود.

